

Terre des hommes
Helping children worldwide.

Co-funded by
the European Union

ΠΑΙΔΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Halt.

rijn

REPUBLIC OF ESTONIA
SOCIAL INSURANCE BOARD

Αυτή η εργαλειοθήκη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου Terre des hommes i-RESTORE 2.0 με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συντάχθηκε από τον Roland Ferkovics 2024

Γραφικός σχεδιασμός και εικονογραφήσεις από την Martina Eddone

Disclaimer

The Child-centred Toolkit on Restorative Justice for Media Professionals represents the view of the authors only and is their sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for the use that may be made of the information it contains.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή εργαλειοθήκης	4
Αποκαταστατική Δικαιοσύνη	6
Δημιουργία πλαισίου	6
Ορισμός της αποκαταστατικής δικαιοσύνης	7
Αποκαταστατική δικαιοσύνη και παιδιά	9
Αποκαταστατικές αρχές	13
Πρακτικές αποκατάστασης στα σχολεία	17
Αποκαταστατική δικαιοσύνη και επαγγελματίες μέσω νημέρωσης	19
Περιορισμένη γνώση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και του ρόλου των μέσων ενημέρωσης (Τί και Πώς)	19
Κάνοντας την αποκαταστατική δικαιοσύνη ενδιαφέρουσα για το ευρύ κοινό	23
Επιπλέον πρακτικές ώστε να γίνει η αποκαταστατική δικαιοσύνη ελκυστική για το κοινό	25
Τί γλωσσικό ύφος χρησιμοποιούμε	28
Γλωσσάριο	30
Βιώσιμες δομές	33

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗΣ

Σχετικά με τον οργανισμό υλοποίησης

Η Terre des hommes (Tdh) είναι η κορυφαία ελβετική οργάνωση που έχει συσταθεί με σκοπό την παροχή αρωγής στα παιδιά. Μέσω της προστασίας που παρέχει η Tdh σε παιδιά και νέους εν κινήσει, για πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε προγράμματα έκτακτης ανάγκης, η οργάνωση βοηθά περισσότερα από τέσσερα εκατομμύρια παιδιά και τις οικογένειές τους σε περισσότερες από 40 χώρες κάθε χρόνο μέσω καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων. Στην Ευρώπη, η Tdh εργάζεται για περιπτώσεις παιδιών που πλήττονται από τη μετανάστευση, που έρχονται σε επαφή με το δικαστικό σύστημα ως θύματα, μάρτυρες ή παραβάτες και που χρειάζονται γενικά μέτρα προστασίας και από τον κίνδυνο κακοποίησης, εμπορίας και εκμετάλλευσης.

Σχετικά με το έργο

Αυτή η εργαλειοθήκη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου της Tdh με τίτλο i-Restore 2.0: Accessible Quality Restorative Justice Processes for Children in Contact with the Law (Προσβάσιμες Διαδικασίες Αποκαταστατικής Δικαιοσύνης Ποιότητας για Παιδιά σε επαφή με το Νόμο) που συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο γενικός στόχος του i-RESTORE 2.0 είναι να βελτιώσει την προσβασιμότητα σε διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης υψηλής ποιότητας για παιδιά θύματα και παιδιά που είναι ύποπτα ή/και κατηγορούνται για εγκλήματα στην Ευρώπη.

Ως μέρος του έργου, η Tdh εστιάζει στην προώθηση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης με επίκεντρο τα παιδιά. Σε αυτή την κατεύθυνση, η εργαλειοθήκη στοχεύει να εξοπλίσει τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης ώστε να κατανοήσουν καλύτερα την έννοια και τη σημασία της παιδοκεντρικής αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Άλλος ένας στόχος είναι οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να μπορούν να καλύπτουν υποθέσεις που σχετίζονται με την παιδοκεντρική αποκαταστατική δικαιοσύνη σε ευρύτερη κλίμακα, συμβάλλοντας έτσι στην εκτεταμένη αναγνώριση και υποστήριξη της αποκαταστατικής

δικαιοσύνης από το ευρύ κοινό.
Το βασικό κοινό-στόχος αυτής της εργαλειοθήκης είναι οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που εργάζονται τόσο σε παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης όσο και σε σύγχρονες πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Δημιουργία πλαισίου

Στη σημερινή κοινωνία, υπάρχει γενική δυσαρέσκεια με τη λειτουργία του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης. Επικρίνεται επίσης το γεγονός ότι οι θεσμοί που ιδρύθηκαν για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων απομακρύνθηκαν πολύ από το περιβάλλον στο οποίο προέκυψαν αρχικά.¹ Υπονοείται ότι τα ένδικα μέσα και το σύνολο των νομικών διαδικασιών είναι μάλλον απομακρυσμένα από τα θύματα, τους παραβάτες και το περιβάλλον τους.

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη προσεγγίζει τις υπηρεσίες απόδοσης δικαιοσύνης από μια πολύ διαφορετική οπτική.

Ιστορικά, η αποκαταστατική δικαιοσύνη σχετίζεται με αρχαίες και ιθαγενείς πρακτικές που χρησιμοποιούνται σε ιθαγενείς Αμερικανικούς, Καναδικούς, Αφρικανικούς, Ασιατικούς, Κελτικούς, Εβραϊκούς, Αραβικούς και σε πολλούς άλλους πολιτισμούς.² Η έκθεση της Tdh εφιστά επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι οι αποκαταστατικές προσεγγίσεις αποτελούσαν μέρος των πρακτικών απόδοσης δικαιοσύνης ήδη στην αρχαιότητα, όπως στην Ελλάδα και το νησί της Κρήτης.³ Στη σύγχρονη εποχή, η αποκαταστατική δικαιοσύνη μπορεί να συνδεθεί με τη δεκαετία του 1970 ως μια μορφή διαμεσολάβησης ή συμφιλίωσης μεταξύ θυμάτων και παραβατών.⁴

(1) Katalin Gonczol (2007). The philosophy of restorative justice. Διαθέσιμο στο: <https://szakikkadatbazis.hu/doc/7768396>

(2) International Institute for Restorative Practices (2013). Defining Restorative. Διαθέσιμο στο: <https://centre.upeace.org/wp-content/uploads/2019/02/6-defining-restorative.pdf>

(3) Annemieke Wolthuis and Ioanna Stentoumi (2023). Restorative Justice Practices for Children in Contact with the Law in The Netherlands & Greece. Διαθέσιμο στο: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

(4) International Institute for Restorative Practices (2013). Defining Restorative. Διαθέσιμο στο: <https://centre.upeace.org/wp-content/uploads/2019/02/6-defining-restorative.pdf>

Ορισμός της αποκαταστατικής δικαιοσύνης

«Η αποκαταστατική δικαιοσύνη είναι μια εξελισσόμενη απάντηση στο έγκλημα που **σέβεται την αξιοπρέπεια και την ισότητα κάθε ατόμου**, οικοδομεί **κατανόηση** και προάγει την **κοινωνική αρμονία** μέσα από την **επούλωση του τραύματος των θυμάτων, των παραβατών και των κοινοτήτων**.

Αυτή η προσέγγιση δίνει τη δυνατότητα σε όσους πλήττονται από το έγκλημα **να μοιραστούν ανοιχτά τα συναισθήματα** και τις **εμπειρίες** τους και στοχεύει στην αντιμετώπιση των αναγκών τους σε **εθελοντική βάση**.

Προσφέρει επίσης **στα θύματα τη δυνατότητα αποκατάστασης, να νιώσουν μεγαλύτερη ασφάλεια** και να αναζητήσουν μια αίσθηση ολοκλήρωσης της διαδικασίας. Επιτρέπει και **στους παραβάτες να αποκτήσουν αντίληψη για τα αίτια και τα αποτελέσματα** της συμπεριφοράς τους και **να αναλάβουν την ευθύνη** που τους αναλογεί με ουσιαστικό τρόπο· και δίνει τη δυνατότητα **στις κοινότητες να κατανοήσουν τις βαθύτερες αιτίες του εγκλήματος**, να προάγουν την ευημερία της κοινότητας και να αποτρέψουν το έγκλημα.

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη οδηγεί σε μια σειρά μέτρων που προσαρμόζονται με ευελιξία στα καθιερωμένα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και που συμπληρώνουν αυτά τα συστήματα, λαμβάνοντας υπόψη τις νομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες.

Αναγνωρίζει ότι η χρήση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών να διώκουν τους φερόμενους παραβάτες».⁵

Κατά συνέπεια, τα πιο σημαντικά στοιχεία της αποκαταστατικής δικαιοσύνης είναι τα ακόλουθα:

- Στοιχείο 1: **σεβασμός προς όλα τα μέρη**, οικοδόμηση κατανόησης και κοινωνικής αρμονίας
- Στοιχείο 2: παρέχονται **ευκαιρίες αποκατάστασης και για τα τρία μέρη** (θύμα, δράστης και κοινότητες). Πρέπει να διασφαλίζεται ότι όλα τα μέρη μοιράζονται τα συναισθήματα, τις εμπειρίες και τους φόβους τους. Προτιμάται επίσης το θύμα να επικοινωνεί απευθείας με τον δράστη. Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει πάντα, όπως συμβαίνει με πρακτικές όπως η διαμεσολάβηση μεταξύ των ατόμων ή οι κύκλοι αποκατάστασης με μη σχετιζόμενα

ΣΤΟΧΟΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Λήψη σημαντικών αποφάσεων από εκείνους που πλήττονται περισσότερο από το έγκλημα.

Μια δικαιοσύνη με στόχο την επούλωση και ιδανικά, την μεταμόρφωση.

Πρόληψη: μείωση της πιθανότητας μελλοντικών παραβάσεων.

(5) UN-Economic and Social Council (2002). Basic principles on the use of restorative justice programmes in criminal matters. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/en/ecosoc/docs/2002/resolution%202002-12.pdf>

- θύματα και με παραβάτες παρόμοιων τύπων εγκλημάτων.
- Στοιχείο 3: **όλα τα μέρη επωφελούνται αντίστοιχα από τη διαδικασία** των πρακτικών αποκατάστασης. Το θύμα αποκαθίσταται, ο δράστης κατανοεί καλύτερα τη βλάβη που προκαλείται και τις συνέπειές της και η κοινότητα κατανοεί καλύτερα τη ρίζα του εγκλήματος.
 - Στοιχείο 4: η αποκαταστατική δικαιοσύνη προσπαθεί **να διορθώσει τη σχέση** δράστη και θύματος, να μειώσει τη βλάβη που προκαλείται στο θύμα και την προσβεβλημένη κοινότητα και να επιλύσει τη σύγκρουση που εκδηλώνεται μέσα από το έγκλημα.

Μέσω αυτής της προσέγγισης, η «τιμωρία» γίνεται αντιληπτή με διαφορετικό τρόπο. Οι διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης αντικατοπτρίζουν την κατανόηση ότι το έγκλημα και άλλες αδικοπραγίες όχι μόνο παραβιάζουν τους νόμους, αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι προκαλούν βλάβη σε ανθρώπους, κοινότητες και σχέσεις. Μέσω της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, το περιττό και ακατάλληλο στοιχείο των αντιποίνων μειώνεται και δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη χρήση της αποκατάστασης ως αποζημίωσης. Ταυτόχρονα αυξάνεται ο ορθολογισμός της τιμωρίας, ουσιαστικά για τον δράστη, το θύμα και την πληγείσα κοινότητα μαζί. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, η αποκαταστατική δικαιοσύνη, προσφέρει στα θύματα και στους υποστηρικτές τους (κοινότητα) την ευκαιρία να μιλήσουν απευθείας με τους παραβάτες.

Αποκαταστατική δικαιοσύνη και παιδιά

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη μπορεί να εφαρμοστεί και σε περιπτώσεις παιδιών σε σύγκρουση με το νόμο. Αυτό ονομάζεται παιδοκεντρική αποκαταστατική δικαιοσύνη. Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αποκαταστατική Δικαιοσύνη περιγράφει την αποκαταστατική δικαιοσύνη ως εξής, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά. «*Η αποκαταστατική δικαιοσύνη είναι μια προσέγγιση αντιμετώπισης της βλάβης ή του κινδύνου βλάβης μέσω της δέσμευσης όλων όσοι που επηρεάζονται να καταλήξουν σε κοινή κατανόηση και συμφωνία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η βλάβη ή η αδικοπραγία μπορεί να αποκατασταθεί και να αποδοθεί δικαιοσύνη. Η αποκαταστατική δικαιοσύνη αποτελεί μια διαδικασία επικοινωνίας και μια προσέγγιση της δικαιοσύνης που εφαρμόζει ενεργά το δικαίωμα του παιδιού να ακουστεί. Η αποκαταστατική δικαιοσύνη παίρνει στα σοβαρά τα παιδιά, δημιουργώντας έναν ασφαλή χώρο όπου μπορούν να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να εμπλακούν σε όλα τα θέματα που τα αφορούν. Οι βασικές αρχές της είναι ο εθελοντισμός, η εμπιστευτικότητα και η αμεροληψία των διαμεσολαβητών. Στόχος είναι να υπάρξει η δυνατότητα να συναντηθούν ο θύτης και το θύμα ή να μοιραστούν πληροφορίες για να δουν αν (κάποια) πράγματα μπορούν να αποκατασταθούν και αν μπορούν να κάνουν σχέδια για το μέλλον».⁶ Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι πρακτικές αποκατάστασης για τους νέους θα πρέπει να υλοποιούνται κατά τρόπο φιλικό προς τα παιδιά, με τη συμμετοχή ειδικά εκπαιδευμένων διαμεσολαβητών και δίνοντας προσοχή στις ανισοροπίες ισχύος και στην ασφάλεια κατά την προετοιμασία, κατά τη διάρκεια των συναντήσεων και μετά από αυτές.*

Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τη σημασία της παιδοκεντρικής αποκαταστατικής δικαιοσύνης, είναι ζωτικής σημασίας να αποκτήσουμε περισσότερες γνώσεις επάνω το θέμα της παιδικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο νέο της Γενικό Σχόλιο 24 για τα δικαιώματα των παιδιών στο σύστημα παιδικής δικαιοσύνης, τονίζονται τα ακόλουθα σημεία:

- Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν από τα λάθη τους
- Πρωταρχικός στόχος είναι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού και οι φιλικές προς το παιδί διαδικασίες
- Η ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης (MACR) πρέπει να είναι τα 14 έτη (Γενικό Σχόλιο 24 του CRC)
- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη, την προσωπική ευθύνη και τις εξελισσόμενες ικανότητες των παιδιών
- Όποτε είναι εφικτό, πρέπει να γίνονται παρακάμψεις, δηλαδή να αποφεύγεται η ποινική διαδικασία
- Η επανένταξη του παιδιού στην κοινωνία είναι ο κύριος στόχος
- Η κράτηση χρησιμοποιείται μόνο ως έσχατο μέτρο – Η προσοχή, η προστασία και η φροντίδα των θυμάτων, ιδιαίτερα των παιδιών, είναι αποφασιστικής σημασίας⁷

(6) European Forum for Restorative Justice (Accessed 13, May 2024). Restorative Justice and Child Justice. Διαθέσιμο στο: <https://www.euforumrj.org/en/restorative-justice-and-child-justice>

(7) European Forum For Restorative Justice (Accessed 14, May 2024). Restorative Justice and Child Justice. Διαθέσιμο στο: <https://www.euforumrj.org/en/restorative-justice-and-child-justice>

Επιπλέον, υπάρχει πληθώρα δημοσιεύσεων/αναφορών που αντανακλούν τη σημασία μιας δικαιοσύνης φιλικής προς τα παιδιά. Το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) ενέκρινε μια κατευθυντήρια γραμμή το 2010 για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της μεταχείρισής τους κατά τη διάρκεια της επαφής τους με δικαστικές διαδικασίες και επαγγελματίες. Το Γραφείο του Ειδικού Αντιπροσώπου του Γενικού Γραμματέα για τη Βία κατά των Παιδιών έχει προωθήσει την αποκαταστατική δικαιοσύνη για τα παιδιά στην έκθεσή του που δημοσιεύθηκε το 2013. Έχει υποστηρίξει τη μετάβαση από ένα τιμωρητικό μοντέλο σε ένα πιο αποκαταστατικό μοντέλο, ιδιαίτερα για τα παιδιά. Επιπλέον, η Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποκαταστατική Δικαιοσύνη και το αναθεωρημένο Εγχειρίδιο του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) για τα Προγράμματα Αποκαταστατικής Δικαιοσύνης δηλώνουν ρητά τα δικαιώματα των παιδιών που συμμετέχουν σε πρόγραμμα αποκατάστασης ή διαμεσολάβησης.⁸ Τέλος, υπάρχουν διάφορα διεθνή κείμενα (αρχές του ΟΗΕ για τις πρακτικές αποκατάστασης, η αναθεωρημένη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αποκαταστατική δικαιοσύνη σε ποινικές υποθέσεις, συστάσεις για φιλικές προς τα παιδιά διαδικασίες και η δεσμευτική οδηγία της ΕΕ για τα θύματα) που προωθούν τη χρήση πρακτικών αποκατάστασης, επίσης όταν εμπλέκονται οι νέοι.

Όλα τα σημεία που καθορίζονται παραπάνω παρέχουν περαιτέρω έδαφος για τη χρήση πρακτικών αποκαταστατικής δικαιοσύνης για την επίλυση συγκρούσεων όπου εμπλέκονται παιδιά. Από την άλλη πλευρά, είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε ότι τα παιδιά είναι οι μελλοντικοί ενήλικες που χτίζουν τις κοινωνίες μας. Δική μας ευθύνη είναι να τους δώσουμε την ευκαιρία να αναγνωρίσουν τι είναι σωστό και τι λάθος, ποια είναι η διαφορά μεταξύ των δύο, ποια είναι τα λάθη, πώς μπορούν να αποκατασταθούν τα πράγματα και τί είναι οι δεύτερες ευκαιρίες. Πρέπει να υποστηριχθούν με διάφορα μέσα, όπως η παιδοκεντρική αποκαταστατική δικαιοσύνη.

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αποκαταστατική Δικαιοσύνη επισημαίνει επίσης ότι οι νέοι (παραβάτες και θύματα) είναι ικανοποιημένοι με τις διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης και πολύ συχνά θα τις συνιστούσαν σε άλλους. Η μόνη κρίσιμη προϋπόθεση είναι ότι, όταν εμπλέκονται νέοι, η αποκαταστατική δικαιοσύνη πρέπει να προσφέρεται και να εφαρμόζεται με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά από εκπαιδευμένους επαγγελματίες.⁹

Επιπλέον, δεν μπορούμε να αγνοούμε το γεγονός ότι τα παιδιά σχολικής ηλικίας περνούν σημαντικό μέρος του χρόνου τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτό είναι ένα περιβάλλον όπου οι νέοι μπορούν να αντιμετωπίσουν - μεταξύ άλλων - προκλήσεις, συγκρούσεις και ακόμη και να βιώσουν θυματοποίηση παράνομων πρακτικών, συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος και της παρενόχλησης. Σήμερα τα σχολεία τείνουν να μετατρέπονται σε κτίρια όπου εμφανίζονται ηλεκτρονικές έρευνες, κλειδωμένες

.....

(8) Annemieke Wolthuis, Emanuela Biffi, Malini Laxminarayan (2020). Restorative Justice in Cases Involving Child Victims. Διαθέσιμο στο: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/european_research_report_irestore_en_101220.pdf

(9) Ο.π.

πόρτες, ένοπλη αστυνομία, κάμερες παρακολούθησης, περιπολίες καφετέριας και τεράστια βιβλία κανόνων. Σύμφωνα με το Rethinking Schools,¹⁰ οι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να προσεγγίζουν την κακή συμπεριφορά των μαθητών τους τιμωρώντας τους. Αυτό συμβαδίζει με την ενίσχυση των πολιτικών μηδενικής ανοχής στα σχολεία που διοχετεύουν τους σχολικούς πόρους προς την αστυνόμευση και την απώθηση αντί για τη διδασκαλία και την υποστήριξη. Αντιθέτως, η αποκαταστατική δικαιοσύνη στοχεύει στην κατανόηση της ρίζας της κακής συμπεριφοράς,¹¹ προκειμένου να μπορέσει να ενισχύσει τα ασφαλή και υποστηρικτικά σχολεία, τη βελτίωση του σχολικού κλίματος, την αντιμετώπιση των συγκρούσεων και τη δημιουργία μιας θετικής σχολικής κουλτούρας.¹²

(10) Έγκριτος εκδοτικός οργανισμός υλικού εκπαίδευσης σχετικά με την κοινωνική δικαιοσύνη στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το τριμηνιαίο τους περιοδικό έχει συνδρομητές και στις 50 πολιτείες των ΗΠΑ, σε όλες τις 10 Καναδικές επαρχίες και σε ολόκληρο τον κόσμο. Τα βιβλία τους χρησιμοποιούνται σε προγράμματα επιμόρφωσης καθηγητών, από κοινωνικές οργανώσεις και συνδικάτα καθηγητών, και από δασκάλους σε αίθουρες διδασκαλίας σε όλο τον κόσμο.

(11) Rethinking Schools. (Accessed 14, May 2024). Restorative Justice. Διαθέσιμο στο: <https://rethinking-schools.org/articles/restorative-justice/>

(12) Santa Clara County Office of Education (2022). Restorative Practices: A Toolkit for Educators. Διαθέσιμο στο: <https://www.scooe.org/yhw/Documents/YHW%20Restorative%20Justice%20Toolkit-%20FINAL.pdf>

Αποκαταστατικές αρχές

Όπως προαναφέρθηκε, η αποκαταστατική δικαιοσύνη στοχεύει στην αποκατάσταση, την επούλωση του τραύματος και την πρόληψη αντί της παραδοσιακής προσέγγισης της τιμωρίας στις υπηρεσίες δικαιοσύνης. Αυτή η αντιθετική προσέγγιση παρατηρείται επίσης και στο ευρύ κοινό.

...«οι άνθρωποι βλέπουν την αποκαταστατική δικαιοσύνη ως κάτι ήπιο και θεωρούν πως η τιμωρία είναι πιο αποτελεσματική. Αυτή η άποψη σχετίζεται και με την πολιτική κουλτούρα της χώρας.»¹³
 Δεν είναι μόνο το ευρύ κοινό που επικρίνει την αποκαταστατική δικαιοσύνη, αλλά και οι επαγγελματίες νομικοί που πιστεύουν ότι η διαμεσολάβηση είναι απώλεια για τη δουλειά τους, καθώς υποθέτουν ότι εάν ένα άτομο συμμετέχει στη διαμεσολάβηση, δεν θα προσφύγει στο δικαστήριο.¹⁴ Αυτό το σκεπτικό δεν είναι πάντα έγκυρο. Πολλές υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης στην Ευρώπη λειτουργούν ταυτόχρονα/παράλληλα με δικαστικές διαδικασίες και δεν τις αντικαθιστούν. Μόνο όταν οι υποθέσεις «εκτρέπονται» από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης με την εφαρμογή προγραμμάτων αποκαταστατικής δικαιοσύνης περατώνονται/δεν εκκινούνται οι δικαστικές διαδικασίες.

Εν συνόλω, το ευρύ κοινό δεν είναι πράγματι υποστηρικτικό ούτε γνωρίζει την αποκαταστατική δικαιοσύνη και μάλλον προτιμά τη νομική τιμωρία. Ωστόσο, υπάρχουν βασικές αρχές και αξίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης για να βοηθήσουν το ευρύ κοινό να αλλάξει νοοτροπία σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη.

Ποιες είναι οι αρχές της αποκαταστατικής δικαιοσύνης που μπορούν να αλλάξουν τέτοιες κοινωνικές συμπεριφορές; Τι αξίες έχει η αποκαταστατική δικαιοσύνη; Πώς μπορούν αυτές οι αξίες να είναι χρήσιμες για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης;

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

1. Η αποκαταστατική δικαιοσύνη λειτουργεί εντός των ορίων και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του νόμου
2. Δεν κάνει διακρίσεις βάσει φύλου, φυλής, θρησκείας, εθνικότητας ή σεξουαλικότητας.
3. Υποστηρίζει την ενεργή συμμετοχή των ατόμων μέσα στις δημοκρατικές κοινωνίες ως ενεργών και ισότιμων πολιτών.¹⁵

(13) Συνέντευξη με τον Ειδικό Επικοινωνίας στο Tdh Εσθονίας (2024)

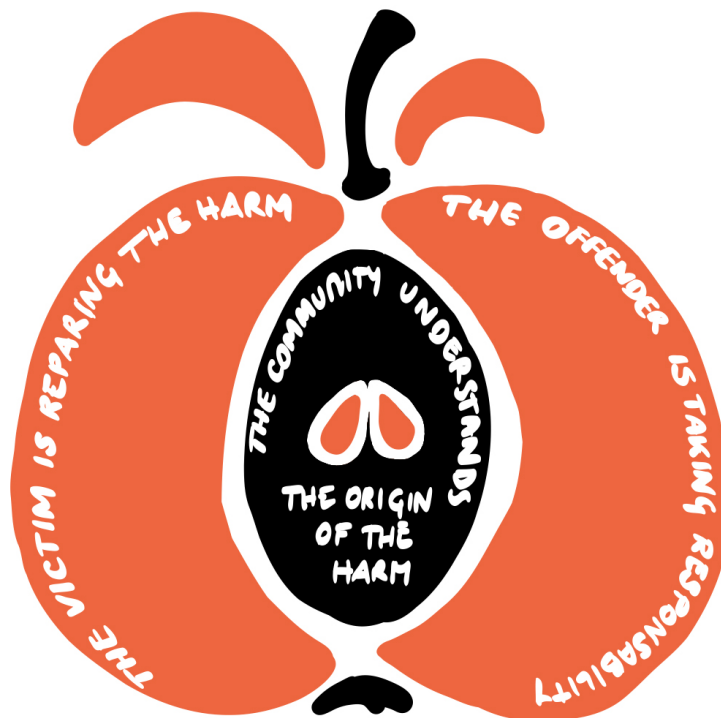
(14) Συνέντευξη με τον Συντονιστή Προγράμματος από το Tdh Ελλάδας (2024)

(15) European Forum For Restorative Justice (Accessed 15, May 2024). Values of Restorative Justice. Διαθέσιμο στο: <https://www.euforumrj.org/en/values-restorative-justice>

Οι συγκεκριμένες αρχές της αποκαταστατικής δικαιοσύνης είναι οι εξής:

1. **Σεβασμός** – μεταξύ όλων των συμμετεχόντων σε μια διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης.
2. **Συμπερίληψη** – συναίνεση και πλήρης συμμετοχή όσων επηρεάζονται από το συμβάν.
3. **Λογοδοσία** – το άτομο που είναι υπεύθυνο για τη ζημιά, αναλαμβάνει την ευθύνη για την επιβλαβή συμπεριφορά του/της.
4. **Επινόρθωση** – αποκαταστατικές συνέπειες για τη διόρθωση της βλάβης, οι οποίες καθορίζονται μέσω συναίνεσης.
5. **Αποκατάσταση** – μέσω αυτής της διαδικασίας, αντιμετωπίζονται οι ανάγκες του υπεύθυνου για τη βλάβη και της κοινότητας.¹⁶

Υπάρχουν περαιτέρω συγκεκριμένες βασικές αξίες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης που προσδιορίζονται από το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αποκαταστατική Δικαιοσύνη, όπως η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη, ο σεβασμός της αξιοπρέπειας των ανθρώπων και η αλήθεια.

Όλες αυτές οι αρχές και αξίες είναι πολύτιμες, δημοκρατικές, εκλεπτυσμένες καθώς και προοδευτικές και δεν μπορούν να συγκριθούν με τη γενική επιθυμία τιμωρίας ή αντιποίνων. Με αυτές τις αρχές μπορούν να οικοδομηθούν καλύτερες και πιο κατανοητές κοινωνίες, με στόχο την αποκατάσταση της σύνδεσης και την επούλωση της ζημιάς. Η απλή τιμωρία δεν ικανοποιεί απαραίτητα τα θύματα και τις κοινότητές τους ούτε αποκαθιστά τις απώλειες/ζημιές τους. Επιπλέον, δεν θα δοθεί στον δράστη η ευκαιρία να επανενταχθεί πλήρως και να συνομιλήσει απευθείας με το θύμα. Προτείνεται στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να ενσωματώσουν αυτές τις αξίες στη δουλειά τους και να τις χρησιμοποιήσουν ως βάση για επιχειρήματα ή παροχή πληροφοριών προκειμένου να διαμορφώσουν την κοινή γνώμη σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη.

**Η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη, ο σεβασμός και η αλήθεια δεν θα ντροπιάσουν ανθρώπους και κοινωνίες!
Αντιθέτως, θα βοηθήσουν στην αλληλοκατανόηση και στην επούλωση των τραυμάτων!**

Πρακτικές αποκατάστασης

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη αναπτύχθηκε με την πάροδο του χρόνου και εξελίχθηκε διαφορετικά ανάλογα με τη χώρα/τοπικό πλαίσιο, το περιβάλλον πολιτικής, τις ανάγκες και τις εθνικές δικαιοδοσίες. Υπάρχουν διάφορες πρακτικές αποκατάστασης. Μερικές κυρίαρχες πρακτικές περιγράφονται παρακάτω, ενώ όλες οι μορφές χρησιμοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους στις διαφορετικές χώρες (δεν επισημοποιούνται πάντα στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης) και δεν περιορίζονται μόνο στις προαναφερθείσες χώρες.

Μία από τις πιο κοινές πρακτικές είναι η **διαμεσολάβηση**, όπου το θύμα και ο δράστης συναντώνται και συζητούν παρουσία εκπαιδευμένου διαμεσολαβητή.

Στην Ολλανδία, υπάρχει ένα πρόγραμμα εκτροπής ανηλίκων από τον οργανισμό Halt, το οποίο επιχορηγείται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ασφάλειας. Το Halt παρέχει την ευκαιρία σε νέους που κατηγορούνται για ποινικό αδίκημα να αποφύγουν το ποινικό μητρώο συμμορφούμενοι με μια συμφωνία κατόπιν διαπραγμάτευσης. Μέσω της παρέμβασης του Halt αυξάνεται η συνειδητοποίηση του δράστη σχετικά με το αδίκημα που διαπράχθηκε, καθώς και για τις συνέπειες στο θύμα και την κοινωνία. Οι νέοι μεταξύ δώδεκα και δεκαοκτώ ετών μπορούν να παραπεμφθούν στο Halt για αυτές τις συγκεκριμένες υπηρεσίες διαμεσολάβησης.¹⁷

(17) Annemieke Wolthuis and Ioanna Stentoumi (2023). Restorative Justice Practices for Children in Contact with the Law in The Netherlands & Greece. Διαθέσιμο στο: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

Μια άλλη μορφή είναι η **αποκαταστατική συνάντηση**, η οποία πραγματοποιείται στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Νέα Ζηλανδία και την Αυστραλία. Σε αυτό το είδος πρακτικής αποκατάστασης, δεν συναντώνται μόνο το θύμα και ο θύτης, αλλά και μέλη της οικογένειας, φίλοι ή άλλα μέρη είναι παρόντα για να συζητήσουν το έγκλημα και τις επιπτώσεις του.

Οι **κύκλοι αποκατάστασης** έχουν αρκετές ομοιότητες με την αποκαταστατική συνάντηση. Η κύρια διαφορά είναι ότι συμμετέχουν και άλλα μέλη της κοινότητας, που επηρεάζονται έμμεσα από το διαπραχθέν έγκλημα. Αυτός ο τύπος αποκαταστατικής πρακτικής χρησιμοποιείται κυρίως στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, προερχόμενος από πολιτισμούς των ιθαγενών του Καναδά.¹⁸

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι πρακτικές αποκατάστασης εστιάζουν στη δημιουργία **κοινωνικού κεφαλαίου** και επιτυγχάνουν κοινωνική πειθαρχία μέσω της συμμετοχικής μάθησης και λήψης αποφάσεων.

Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι πολύ σημαντικό ή ακόμη και προϋπόθεση από την σκοπιά της αποτελεσματικής αντιμετώπισης των αδικημάτων και της αποκατάστασης της κοινωνικής τάξης. Με άλλα λόγια, το κοινωνικό κεφάλαιο είναι η σύνδεση μεταξύ των ατόμων, η βάση για αμοιβαία εμπιστοσύνη, για επικοινωνία και αμοιβαία μάθηση.

Μέσω της χρήσης πρακτικών αποκατάστασης το έγκλημα, η βία, ο εκφοβισμός μπορούν να περιοριστούν. Η ανθρώπινη συμπεριφορά βελτιώθηκε, η κοινωνία των πολιτών ενδυναμώθηκε, καθιερώθηκε αποτελεσματική ηγεσία, αποκαταστάθηκαν οι σχέσεις και επουλώθηκαν τα τραύματα.

16

Πρόκειται για καθοριστικά στοιχεία ή πιθανές επιπτώσεις των πρακτικών αποκατάστασης που θα πρέπει να προωθηθούν από επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης. Υπονοεί ότι υπάρχει μια πρακτική που ωφελεί όλους τους φορείς (δράστη, θύμα και κοινότητα) και η οποία επιφέρει κοινωνική αλλαγή στις ατομικές σχέσεις και στην κοινωνική ανάπτυξη. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να εξετάσουν την προστιθέμενη αξία αυτών των στοιχείων καθώς και ποια είναι η ειδησεογραφική αξία αυτών των παραγόντων.

Στη σημερινή κοινωνία το έγκλημα και η βία είναι μέρος της καθημερινής ζωής. Υπό τέτοιες συνθήκες, μια πρακτική που αποδεικνύεται ότι μειώνει το έγκλημα, τη βία και τον εκφοβισμό μπορεί να προσελκύσει την προσοχή ενός ευρύτερου κοινού. Επίσης, τέτοιες πρακτικές μπορεί να είναι δημοφιλείς εάν το κοινό ενημερωθεί σχετικά, και τέτοια μοντέλα προωθούνται ευρέως από τα μέσα ενημέρωσης. Αυτή είναι μια κατάσταση που ωφελεί τόσο τους δημοσιογράφους που καλύπτουν πρακτικές αποκατάστασης σε διάφορα μέσα ενημέρωσης όσο και το ευρύ κοινό που μπορεί να εφαρμόσει πρακτικές αποκατάστασης που προσφέρουν σε ατομικό και κοινοτικό επίπεδο.

⁽¹⁸⁾ Cecilia Popa (2020). Restorative Justice in Cases involving Child Victims in Romania. Διαθέσιμο στο: https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2021-05/romanian_research_report_irestore_en_101220.pdf

Πρακτικές αποκατάστασης στα σχολεία

Οι πειθαρχικές πρακτικές τιμωρίας και αποκλεισμού έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στους νέους σχολικής ηλικίας. Ο κύριος στόχος που έχουν οι **πολιτικές πειθαρχίας μηδενικής ανοχής στα σχολεία** ήταν πάντα η ενίσχυση της σχολικής ασφάλειας και η ανάπτυξη ενός άνετου και θετικού σχολικού κλίματος. Ωστόσο,

η πειθαρχία μηδενικής ανοχής έχει επιφέρει πολλές ακούσιες επιπτώσεις.

Υπάρχει σχέση μεταξύ των πρακτικών τιμωρίας και αποκλεισμού και της αυξημένης προβληματικής συμπεριφοράς των μαθητών, της μείωσης της αίσθησης ευεξίας των μαθητών, της συναισθηματικής ασφάλειας και των σχολικών επιδόσεων. Συνολικά, μπορεί να ειπωθεί ότι η επίδραση των πολιτικών πειθαρχίας μηδενικής ανοχής βάθυνε περαιτέρω τις προβληματικές συμπεριφορές των μαθητών και δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει τον κύριο στόχο της σχολικής ασφάλειας και της βελτίωσης του σχολικού κλίματος.

Έτσι, οι ειδικοί έπρεπε να αναπτύξουν μια νέα και σε μεγάλο βαθμό διαφορετική καινοτόμο στρατηγική σχολικής πειθαρχίας. Το επίκεντρο αυτής της **νέας στρατηγικής πειθαρχίας** ήταν η **οικοδόμηση κοινότητας**. Πιο συγκεκριμένα, η δημιουργία θετικών και αξιόπιστων σχέσεων μεταξύ μαθητών, δασκάλων, διοικητικού προσωπικού και φροντιστών. Οι ειδικοί επιδίωξαν να επιτύχουν καλά αποτελέσματα διδάσκοντας ρητά τις αναμενόμενες συμπεριφορές στους μαθητές. Οι μαθητές που ακολουθούν τις συμπεριφορές σκέψης ενθαρρύνονται και οι προσπάθειές τους αναγνωρίζονται. Επίσης, παρέχονται ευκαιρίες για ανατροφοδότηση και ανάπτυξη φιλοκοινωνικών δεξιοτήτων.

Η κύρια ιδέα είναι **να οικοδομήσουμε συγκλίνουσες κοινότητες** στα σχολεία αναπτύσσοντας μακροχρόνιες σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων. Προβλέπεται επίσης ότι όταν ολόκληρο το σχολείο εμποτιστεί με την ιδέα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, τότε θα είναι ευκολότερο να οικοδομηθεί ένα υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον που αποπνέει φροντίδα. Με άλλα λόγια, οι πρακτικές αποκατάστασης στα σχολεία πρέπει να ακολουθούν μια αναπτυξιακή διαδικασία όπου μέσω πρακτικών πρόληψης μπορούν να επιτευχθούν έντονες παρεμβάσεις.

Πρακτικές πρόληψης σε όλο το σχολείο: Αυτό είναι το πρώτο βήμα επιτυχημένων πρακτικών αποκατάστασης που πραγματοποιούνται στα σχολεία. Η κύρια ιδέα είναι η ανάπτυξη θετικών σχέσεων, κοινωνικο-συναισθηματικής κατανόησης και δεξιοτήτων, ο εντοπισμός κοινών αξιών και η προώθηση της αίσθησης του ανήκειν στη σχολική κοινότητα.

Αυτά μπορούν να πραγματοποιηθούν με διάφορες δραστηριότητες, όπως πρακτικές ανάπτυξης σχέσεων και η διαμόρφωση μιας ρουτίνας στην τάξη.

Διαχείριση δυσκολιών: Αυτή είναι η φάση που πραγματοποιήθηκε το πιο σημαντικό μέρος της εργασίας. Ή μπορεί επίσης να ονομαστεί το τμήμα της πρακτικής διαμεσολάβησης. Μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορες πρακτικές αποκατάστασης όπως αποκαταστατική διάσκεψη, συνομιλία, διαμεσολάβηση συνομηλίκων κ.λπ.

Έντονη παρέμβαση: Ο κύριος στόχος είναι η ανοικοδόμηση σχέσεων και η αποκατάσταση των τραυμάτων. Οι συναντήσεις αποκατάστασης και οι κύκλοι παρέμβασης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση του στόχου αυτής της φάσης.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Περιορισμένη γνώση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και του ρόλου των μέσων ενημέρωσης (Τί και Πώς)

Εμπειρογνώμονες αποκαταστατικής δικαιοσύνης από την Tdh της Ολλανδίας, της Ελλάδας, την Εσθονίας και της Ρουμανίας δήλωσαν ομόφωνα ότι το επίπεδο γνώσης των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης και του ευρύτερου κοινού σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη είναι ξεκάθαρα χαμηλό. Οι απλοί πολίτες συνήθως δεν γνωρίζουν την έννοια της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης επίσης δεν γνωρίζουν τον όρο και τους κύριους στόχους του. Μόνο οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που εργάζονται σε τομείς σχετικούς με την αποκαταστατική δικαιοσύνη, όπως το δίκαιο, είναι κάπως εξοικειωμένοι με την έννοια. Επιπλέον, οι ειδικοί που έχουν κάποιο επίπεδο γνώσεων σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη μερικές φορές διατυπώνουν κριτική κατά της μεθόδου, ειδικά εάν σχετίζεται με παιδιά. Ο επικοινωνιολόγος της Tdh της Ελλάδας επεσήμανε ότι οι άνθρωποι μοιράζονται μια αρκετά ευαίσθητη προσέγγιση στη μέθοδο και αναρωτιούνται εάν αυτή είναι μια καλή πρακτική για τα παιδιά, αν οι πρακτικές αποκαταστατικής δικαιοσύνης μπορεί να ζημιώνουν ακόμα περισσότερο τα παιδιά ή όχι.

Συνοψίζοντας, μπορεί να ειπωθεί ότι οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης δεν είναι εξοικειωμένοι με την αποκαταστατική δικαιοσύνη εκτός εάν έχουν εξειδίκευση που σχετίζεται με τον τομέα. Το ευρύ κοινό δεν γνωρίζει καν τον όρο, παρά τον σημαντικό αντίκτυπο που έχει σε άτομα και κοινότητες.

Επιπλέον, οι νέοι δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ούτε την αποκαταστατική δικαιοσύνη. Το ίδιο μπορεί να δηλωθεί για τους νεαρούς παραβάτες, κάτι που είναι επίσης προβληματικό από μια περαιτέρω σκοπιά. Για παράδειγμα, οι νεαροί παραβάτες μπορούν να αντιμετωπίζονται ως ενήλικες μετά τη σύλληψη τους από την αστυνομία και μπορεί να κατηγορηθούν ως τέτοιοι από τους εισαγγελείς. Τόσο οι δράστες όσο και τα θύματα δεν γνωρίζουν επαρκώς τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων τους για ακρόαση και εκπροσώπηση και πώς η αντίστοιχη κατάστασή τους μπορεί να επωφεληθεί από την

Τί μπορούν να κάνουν τα μέσα ενημέρωσης; Τί αποτελέσματα μπορούν να επιτύχουν προωθώντας την αποκαταστατική δικαιοσύνη;

Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους προαναφερθέντες περιορισμούς στη γνώση και τον αρχικό/παραδοσιακό ρόλο των μέσων ενημέρωσης - που είναι η ενημέρωση του κοινού -, είναι ξεκάθαρο τι πρέπει να κάνουν τα μέσα ενημέρωσης σχετικά με το θέμα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, ως εξής.

1. Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση

Κοινό-στόχος: το ευρύ κοινό

Απαιτούμενες ενέργειες: οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να χρησιμοποιούν τα μέσα ενημέρωσης τους για να ενημερώσουν τους πολίτες σχετικά με τον ορισμό, τη μέθοδο, τις αξίες και τα αποτελέσματα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Η ορολογία, οι πρακτικές αποκατάστασης, οι αξίες και τα κύρια οφέλη περιγράφονται στις προηγούμενες ενότητες. Επιπλέον, εάν υπάρχει πολιτική για την αποκαταστατική δικαιοσύνη σε μια δεδομένη χώρα, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει επίσης να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με την πολιτική και τις επιπτώσεις της.

Πώς: Αυτές οι λεπτομέρειες μπορούν να περιγραφούν σε παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, όπως ένα γραπτό άρθρο (τόσο διαδικτυακά όσο και σε έντυπα μέσα) ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέρος ενός τηλεοπτικού/ραδιοφωνικού προγράμματος σε συνδυασμό με μια μεμονωμένη ιστορία (αφήγηση). Είναι σημαντικό να επιλέγονται τα κατάλληλα μέσα ενημέρωσης που κοινοποιούν το περιεχόμενο στο κοινό-στόχο. Στην περίπτωση του ευρύτερου κοινού, προτιμάται η χρήση παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδικτυακή και γραπτή εφημερίδα. Επίσης, συνιστάται η ανάπτυξη αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή βίντεο στο Facebook. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το Facebook δεν είναι πλέον η πλατφόρμα της νεολαίας, αλλά μια πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιείται από τους πολίτες γενικά. Έτσι, το Facebook παρέχει την ευκαιρία στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να προσεγγίσουν το ευρύ κοινό για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων.

Πιθανό αποτέλεσμα: Ως αποτέλεσμα, το κοινό θα μπορούσε να αποκτήσει περισσότερες γνώσεις σχετικά με τον όρο και την πολιτική –αν υπάρχει– και θα διέδιδε περαιτέρω τις πληροφορίες στο άμεσο περιβάλλον του. Οι αξίες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης θα φτάσουν στο κοινό και θα τους ωφελήσουν μακροπρόθεσμα, ιδίως σε συγκρουσιακές καταστάσεις.

.....
⁽¹⁹⁾ Annemieke Wolthuis and Ioanna Stentoumi (2023). Restorative Justice Practices for Children in Contact with the Law in The Netherlands & Greece. Διαθέσιμο στο: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

2. Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση

Κοινό-στόχος: φορείς διαμόρφωσης της πολιτικής και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη/εμπειρογνώμονες

Απαιτούμενες ενέργειες: Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει επίσης να στοχεύουν σε φορείς χάραξης πολιτικής και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς/ειδικούς, προκειμένου να τους ευαισθητοποιήσουν σχετικά με τα οφέλη και τα θετικά αποτελέσματα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και να υποστηρίξουν βιώσιμες αλλαγές. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει κρατική πολιτική για την αποκαταστατική δικαιοσύνη, τότε οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης σε συνεργασία με ειδικούς της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και ΜΚΟ θα πρέπει να συνηγορήσουν υπέρ της βιωσιμότητας, της χρηματοδότησης και της εισαγωγής μιας πολιτικής. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν χώρες όπου οι κρατικές πολιτικές ρυθμίζουν τη χρήση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, όπως στην Εσθονία. Το γεγονός ότι υπάρχει μια τοπική πολιτική δίνει στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης την ευκαιρία να αναφέρουν τις επιπτώσεις της και τις πιο εξέχουσες υποθέσεις που επιλύονται από την αποκαταστατική δικαιοσύνη.

Πώς: Για την υλοποίηση αυτών των ενεργειών μπορούν να χρησιμοποιηθούν επαγγελματικά άρθρα, αναφορές βίντεο που περιλαμβάνουν μεμονωμένες ιστορίες (αφήγηση), γραπτές αναφορές ειδικών, καμπάνιες. Δεδομένου ότι το κοινό-στόχος είναι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ειδικοί, τόσο τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης όσο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν καλές επιλογές. Για παράδειγμα, το LinkedIn είναι μια πλατφόρμα επαγγελματιών, που μπορεί να φιλοξενήσει βίντεο και γραπτό υλικό για ένα θέμα, καθώς και μια εκστρατεία για κοινωνικά θέματα.

Πιθανό αποτέλεσμα: Σε περίπτωση τοπικής πολιτικής, με αυτές τις ενέργειες, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα λαμβάνουν ανατροφοδότηση σχετικά με την αντίστοιχη πολιτική και θα δίνεται η ευκαιρία να αναθεωρήσουν ή να επεξεργαστούν εκ νέου την πολιτική ώστε να αντικατοπτρίζει καλύτερα τις ανάγκες των νέων/πολιτών. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ακόμη συγκεκριμένη πολιτική, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα έχουν την ευκαιρία να εισαγάγουν μια πολιτική επειδή γνωρίζουν τα οφέλη της αποκαταστατικής δικαιοσύνης για τους πολίτες. Ταυτόχρονα, η εισαγωγή μιας πολιτικής θα επιλύσει τους προβληματισμούς/περιορισμούς που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση καθώς και τους ανθρώπινους πόρους που διατίθενται για τη λειτουργία των κανονισμών πολιτικής.

3. Παροχή πληροφοριών και ευαισθητοποίηση

Κοινό-στόχος: οι νέοι

Απαιτούμενες ενέργειες: Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να απευθυνθούν στους νέους για να τους ενημερώσουν για τα δικαιώματά τους γενικά και ειδικά σε σχετικές καταστάσεις όταν βρίσκονται σε σύγκρουση με το νόμο. Οι νέοι θα πρέπει επίσης να ενημερώνονται για την αποκαταστατική δικαιοσύνη και για το πώς μπορεί να τους βοηθήσει.

Πώς: Η πρόσβαση στη νεολαία γίνεται μέσω πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να αναπτύσσουν «αστεία, πιασάρικα και έξυπνα» σύντομα βίντεο στο TikTok ή σε παρόμοιες δημοφιλείς πλατφόρμες με υπότιτλους. Οι υπότιτλοι χρειάζονται για την επαφή με νέους από διαφορετικές χώρες. Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη υλικού βίντεο που στοχεύει τη νεολαία θα πρέπει πάντα να περιλαμβάνει μια εθελοντική ομάδα νέων ηλικίας 15-20 ετών που μπορούν να συμβουλευτούν τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης σχετικά με το περιεχόμενο. Αυτό σημαίνει ότι οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να συνεργαστούν με μια ομάδα νέων και να ζητήσουν τη συμβολή και τα σχόλιά τους για το περιεχόμενο.²⁰

Μια άλλη δημοφιλής πλατφόρμα μεταξύ των νέων είναι το Instagram. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης με τη βοήθεια των προαναφερθέντων νεαρών συμβούλων τους θα πρέπει να αναπτύξουν ιστορίες Insta, reels ή αναρτήσεις σχετικά με τη θετική επίδραση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης μεταξύ των νέων και των παιδιών. Επιπλέον, οι εικόνες θα πρέπει να σχεδιάζονται αντανakλώντας τις αξίες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης.

Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, το εργαλείο της ατομικής αφήγησης θα μπορούσε να είναι σίγουρα ένας αποτελεσματικός τρόπος προσέγγισης των νέων και παροχής πληροφοριών για αυτούς. Σήμερα, είναι «της μόδας» να μεταδίδουν οι νέοι ζωντανά διάφορες καταστάσεις της ζωής τους. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης μπορούν να μεταδίδουν ζωντανά μεμονωμένες ιστορίες νέων που αφηγούνται την εμπειρία τους από την αποκαταστατική δικαιοσύνη και πώς έχουν επιλυθεί οι δύσκολες καταστάσεις της ζωής τους. Τέτοιοι ατομικοί λογαριασμοί πρέπει να εποπτεύονται από εκπαιδευμένο διαμεσολαβητή, να είναι παρόντες κηδεμόνες των νέων καθώς και να υπάρχει συναίνεση που απαιτείται από τα άτομα ή από τον κηδεμόνα τους.

Πιθανό αποτέλεσμα: Ένα από τα κύρια αποτελέσματα είναι η γνώση που αποκτούν οι νέοι σχετικά με τα δικαιώματά τους και η αύξηση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Μέσω των σύγχρονων πλατφορμών μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η αποκαταστατική δικαιοσύνη μπορεί να διαδοθεί μεταξύ των νέων ή ως μέθοδος που αναγνωρίζεται μεταξύ τους και είναι θεμιτή αντί για νομικές τιμωρίες και στιγματισμό. Με άλλα λόγια, οι νέοι θα εξοικειωθούν περισσότερο με τις αρχές και τις αξίες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης που μπορούν να βοηθήσουν την ηθική τους ανάπτυξη και την αίσθηση του ανήκειν, της συντροφικότητας και του σεβασμού.

Κάνοντας την αποκαταστατική δικαιοσύνη ενδιαφέρουσα για το ευρύ κοινό.

Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης και τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης είναι πρόθυμοι να καλύψουν τις ειδήσεις που είναι ενδιαφέρουσες για το κοινό και προσελκύουν την προσοχή του πλήθους. Στις μέρες μας, οι ειδήσεις για το έγκλημα, τη σωματική κακοποίηση, την κλοπή, τις αστυνομικές παρεμβάσεις, τον θάνατο και πολλά άλλα παρόμοια στοιχεία είναι δημοφιλή στο ευρύ κοινό. Το ερώτημα είναι πώς μπορεί να γίνει ελκυστική στο κοινό η αποκαταστατική δικαιοσύνη με επίκεντρο το παιδί, κάτι που θα παρακινούσε επίσης τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να την καλύψουν στα μέσα ενημέρωσης.

Η πρώτη προϋπόθεση είναι ότι οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να γνωρίζουν την αποκαταστατική δικαιοσύνη, ποιες είναι οι αξίες της και τι μπορούν να περιμένουν οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης ως ιστορίες από πρακτικές αποκατάστασης που μπορεί να είναι ενδιαφέρουσες για το ευρύτερο κοινό. **Με άλλα λόγια, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να καταλάβουν τι γράφουν και πώς μπορεί να τραβήξει την προσοχή των ανθρώπων.** Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να εξοικειωθούν περισσότερο με την πρώτη ενότητα αυτής της εργαλειοθήκης που εξηγεί τον όρο και τις μεθόδους της αποκαταστατικής δικαιοσύνης.

Δεύτερον, **οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να κατανοήσουν σε βάθος τις αξίες και τις αρχές της αποκαταστατικής δικαιοσύνης** και να προσδιορίσουν πώς αυτές μπορούν να προωθηθούν ή να «πουληθούν» στο κοινό. Κατανοώντας το κλίμα και το συναισθηματικό περιβάλλον των ανθρώπων, είναι η κατάλληλη στιγμή να μάθει το κοινό προοδευτικές, θετικές και ενδυναμωτικές ειδήσεις. Επί του παρόντος, οι άνθρωποι ακούν ειδήσεις για πόλεμο, έγκλημα, δολοφονίες και απειλές κ.λπ. Ο αριθμός των θετικών ειδήσεων είναι σημαντικά χαμηλός – είναι όμως και θέμα ζήτησης.

Συνολικά, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να λάβουν υπόψη **τη σωστή χρονική στιγμή και την επικαιρότητα της αναφοράς για μια συγκεκριμένη υπόθεση ή θέμα.** Σήμερα, όταν τα δελτία ειδήσεων αφορούν κυρίως θέματα που μας απασχολούν, η κάλυψη ειδήσεων που σχετίζονται με θετικές αξίες θα μπορούσε να αποτελεί πλεονέκτημα. Επιπλέον, στις σημερινές κοινωνίες, τα παιδιά σε συγκρουσιακές καταστάσεις (εκφοβισμός, δυσκολίες στο σχολικό περιβάλλον) ή σε σύγκρουση με το νόμο δεν είναι σπάνια φαινόμενο. Επομένως, είναι επίκαιρο να καλυφθούν υποθέσεις που σχετίζονται με την παιδοκεντρική αποκαταστατική δικαιοσύνη.

Τρίτον, **οι αρχές της αποκαταστατικής δικαιοσύνης** αποτελούν ηθικές αξίες που είναι ευρέως γνωστές και αποδεκτές από τους ανθρώπους στις περισσότερες δημοκρατικές χώρες. Επομένως, οι άνθρωποι μπορούν να ταυτιστούν με αυτές τις αξίες και να τις υποστηρίξουν. **Η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη, ο σεβασμός, η αλήθεια, η συμπερίληψη και η αποκατάσταση είναι βασικές αξίες** της αποκαταστατικής δικαιοσύνης μέσω των οποίων μπορεί να γίνει η προσέγγιση και η επαφή σε ευρεία κλίμακα. Οι άνθρωποι από τη φύση τους ενδιαφέρονται για αξίες που επίσης πιστεύουν και μοιράζονται. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις σχέσεις, εάν οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πλαισιώνουν ειδήσεις,

άρθρα, αναφορές κ.λπ. με βάση τις αξίες που καθορίζονται παραπάνω, το κοινό μπορεί να δείξει ενδιαφέρον. Με άλλα λόγια, ένα άρθρο που σχετίζεται με την αποκαταστατική δικαιοσύνη μπορεί να πλαισιωθεί με την αρχή της δικαιοσύνης ή της αλήθειας που είναι ζωτικής σημασίας για όλους τους ανθρώπους.

Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης έχουν τη δύναμη και τη δυνατότητα να κάνουν ξανά τις αξίες που είναι σημαντικές για όλους «λαμπερές/εκκυστικές». Γράψτε για την αλήθεια, για τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη και ανοίξτε τα μάτια των ανθρώπων στις αξίες που αποτελούν μέρος της ζωής τους!

Τέταρτον, **συγκεκριμένα παραδείγματα** που ενισχύουν περαιτέρω τη σημασία της αποκαταστατικής δικαιοσύνης καθώς και **καθιερώνουν ειδησεογραφική αξία** στις υποθέσεις. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στην Ολλανδία υπάρχει ένα πρόγραμμα εκτροπής ανηλίκων γνωστό ως Halt.

Οι παρεμβάσεις του Halt βασίζονται σε παιδαγωγικές μεθόδους. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που λειτουργεί καλά, γεγονός που αποδεικνύεται και από τον αριθμό των νέων που παραπέμπονται σε αυτό από την αστυνομία κάθε χρόνο, περίπου 15.000 ανήλικοι. Οι νέοι που βρίσκονται σε σύγκρουση με το νόμο, έχουν την ευκαιρία να εκπληρώσουν μια εναλλακτική κύρωση και να αποφύγουν την παραδοσιακή δίωξη από την Εισαγγελία. Επομένως, αυτοί οι νέοι αποφεύγουν να αποκτήσουν ποινικό μητρώο. Είναι επίσης ζωτικής σημασίας να επισημανθεί ότι το Halt περιλαμβάνει στοιχεία αποκαταστατικής δικαιοσύνης, όπως η συγγνώμη από το θύμα με επιστολή ή με συνομιλία που μπορεί επίσης να περιλαμβάνει οικονομική αποζημίωση.

Όπως περιγράφεται, οι νέοι που συμφωνούν σε εναλλακτικές κυρώσεις και συμμετέχουν σε πρακτικές αποκατάστασης, έχουν τη δυνατότητα να αποφύγουν την ποινικοποίηση. Τέτοιες πρακτικές δεν είναι γνωστές ούτε ευρέως αναγνωρισμένες σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Λόγω της μοναδικής φύσης της, η ειδική αυτή πρακτική έχει αρκετά υψηλή ειδησεογραφική αξία, καθιστώντας την αξία κάλυψης σε διάφορα μέσα ενημέρωσης.

Το κοινό είναι συνήθως περίεργο και ανοιχτό σε νέες ιστορίες/πρακτικές που λειτουργούν καλά, επομένως τέτοια παραδείγματα θα προσελκύσουν μεγάλη προσοχή. Για να γίνει ακόμα πιο ελκυστικό το θέμα, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να προσκαλούν άτομα που έχουν συμμετάσχει σε αυτές τις διαδικασίες να προσφέρουν την προσωπική τους εμπειρία (αφήγηση ιστοριών).

Ένα άλλο παράδειγμα από το ολλανδικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης καταδεικνύει πόσο σοβαρά θεωρείται η διαμεσολάβηση θύματος-δράστη σε ποινικές υποθέσεις στην Ολλανδία. Η συμφωνία κατά τη διαδικασία διαμεσολάβησης είναι ένα γραπτό έγγραφο που υπογράφεται και από τα δύο μέρη. Ακόμη πιο ενδιαφέρον είναι ότι το επικυρωμένο έγγραφο προστίθεται στον ποινικό φάκελο. Ο εισαγγελέας ή/και ο δικαστής λαμβάνει υπόψη τη συμφωνία, όταν λαμβάνει οριστική απόφαση για την ποινική υπόθεση ή στην απόφαση.²¹

.....
⁽²¹⁾ Annemieke Wolthuis and Ioanna Stentoumi (2023). Restorative Justice Practices for Children in Contact with the Law in The Netherlands & Greece. Διαθέσιμο στο: https://tdh.gr/sites/default/files/2023-04/Report%20-%20Restorative%20Justice%20Practices%20for%20children%20in%20contact%20with%20the%20law%20in%20The%20Netherlands%20%26%20Greece%20-%202023_o.pdf

Η πρακτική της έγγραφης συμφωνίας ως μέρος του ποινικού φακέλου και η εξέταση της από τον δικαστή κατά την τελική απόφαση είναι και πάλι μια μοναδική άσκηση. Αποδεικνύει και πάλι το δικό του υψηλό επίπεδο ειδησεογραφικής αξίας που αξίζει να καλύψουν οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης.

Επιπλέον, υπάρχουν **άλλα συγκεκριμένα παραδείγματα** αποκαταστατικής δικαιοσύνης με επίκεντρο το παιδί που **την φέρνουν πιο κοντά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών**. Αυτά τα παραδείγματα είναι **πράγματι αληθινά ή ρεαλιστικά** και αντιμετωπίζουν συγκρούσεις/θέματα της νεολαίας που μπορεί να είναι σχετικά σχεδόν για όλους.

Για παράδειγμα, μαθητές που βρίσκονται σε σύγκρουση μεταξύ τους (δηλαδή εκφοβισμός) στα σχολεία παρακολουθούν τη διαμεσολάβηση μεταξύ ομοτίμων στην Ελλάδα. Κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης τα επηρεαζόμενα παιδιά έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν το ένα τις απόψεις του άλλου και να έρθουν πιο κοντά. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έκθεσης Tdh Ελλάδας, διαπιστώθηκε ότι *«το 80 έως 90% των μαθητών που συμμετείχαν στη διαμεσολάβηση μεταξύ συμμαθητών ανέφεραν ότι μετά τη διαμεσολάβηση δεν ήρθαν ξανά σε σύγκρουση με τους συμμαθητές τους»*.²²

Ένα άλλο παράδειγμα από την Ελλάδα είναι η Βουλή των Νέων, μια πρωτοβουλία του Συνηγόρου του Παιδιού, η οποία επιτρέπει στα παιδιά να γνωμοδοτούν για διάφορα θέματα που τα απασχολούν. Αυτή η πρακτική δίνει φωνή στα παιδιά στην πράξη.

Τελευταίο αλλά όχι αμελητέο: υπάρχουν επίσης παραδείγματα όπου η νεολαία έρχεται σε σύγκρουση με το νόμο και η αποκαταστατική δικαιοσύνη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε ολόκληρη τη νομική διαδικασία και τη διαδικασία επανένταξης. Όταν πρόκειται για ανηλίκους σε αυτό το θέμα, η μεταχείριση των ανηλίκων δεν αποσκοπεί στην τιμωρία, αλλά στην εκπαίδευση και υποστήριξη στην κοινωνική τους ένταξη και στην αποτροπή τους από τη διάπραξη άλλων εγκληματικών πράξεων.

Επιπλέον πρακτικές ώστε να γίνει η αποκαταστατική δικαιοσύνη ελκυστική για το κοινό

Έχει αναφερθεί παραπάνω ότι η αποκαταστατική δικαιοσύνη δεν είναι γνωστή στο ευρύτερο κοινό ούτε οι νέοι/παιδιά γνωρίζουν πλήρως τα δικαιώματά τους και την αποκαταστατική δικαιοσύνη ως έννοια. Οι ακόλουθες ειδικές δραστηριότητες μπορούν να προωθήσουν περαιτέρω και να κάνουν την αποκαταστατική δικαιοσύνη ελκυστική για το κοινό καθώς και για τους νέους/παιδιά.

Για το ευρύτερο κοινό

Συνιστάται στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να οργανώνουν και **να διεξάγουν συνεντεύξεις με ειδικούς, ειδικούς αποκαταστατικής δικαιοσύνης και διαχειριστές προγραμμάτων/έργων που σχετίζονται με την αποκαταστατική δικαιοσύνη**. Ο

(22) Effie PAPAIOANNOU, Martha CHATZOPOULOU, Dimitra MOUSTAKA and Cecilia POPA (2020). Restorative Justice in Cases involving Child Victims in Greece. Διαθέσιμο στο: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/Report%20Greece_iRestore_3feb%20high-res%20%20%281%29%20%281%29.pdf

κύριος στόχος είναι να ρωτηθούν οι συνεντευξιαζόμενοι για την άποψή τους ή/και τις λύσεις τους και να μετατραπούν τα κύρια πορίσματα των συνεντεύξεων σε **ενημερωτικό, θετικό, καλό απολογισμό με βάση την πείρα τους**. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη διαμόρφωση αυτών των αφηγήσεων και να διασφαλίζουν ότι είναι **εύκολα κατανοητές από το κοινό**.

Για τους νέους/τα παιδιά

Συνιστάται στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να **οργανώνουν και να διεξάγουν συνεντεύξεις με νέους ή παιδιά του Child Advisory Board (CAB, Συμβουλευτική Επιτροπή Παιδιών)** που είναι πρόθυμα να μιλήσουν για την εμπειρία τους σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη. Στόχος είναι η **κατανόηση και οι απόψεις/λύσεις των νέων/παιδιών να προωθηθούν και να διαδοθούν περαιτέρω σε άλλα παιδιά**. Οι αφηγήσεις των νέων/παιδιών θα συμβάλουν στην **αύξηση της ευαισθητοποίησης και της γνώσης των νέων/παιδιών** σχετικά με τα δικαιώματά τους και τον τρόπο με τον οποίο η αποκαταστατική δικαιοσύνη μπορεί να τους βοηθήσει. Αυτές οι αφηγήσεις ή αποσπάσματα τους μπορούν να προβληθούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως στο TikTok, στο Instagram ή σε άλλες δημοφιλείς πλατφόρμες. Για παράδειγμα, δηλώσεις, συγκεκριμένα μέρη του βίντεο (αν έχει καταγραφεί το βίντεο της συνέντευξης) θα μπορούσαν να κοινοποιηθούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (εάν υπάρχει συναίνεση για κοινή χρήση).

Τί είναι οι CAB;

Συμβουλευτικές επιτροπές παιδιών (CAB) έχουν επίσης δημιουργηθεί μέσω του έργου i-RESTORE σε κάθε χώρα-στόχο για να ενσωματώσουν τις απόψεις των παιδιών στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Συγκεντρώνουν παιδιά και νέους που ενδιαφέρονται για το δικαστικό σύστημα ή μπορεί να είχαν εμπλακεί με αυτό. Η Tdh τους εκπαιδεύει στις έννοιες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, τους συμβουλεύεται για δραστηριότητες και υλικά έργων και τους δίνει τη δυνατότητα να γίνουν συνήγοροι παιδιών. Οι CAB είναι ένας από τους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της συμμετοχής των παιδιών ως συλλογικότητας. Αυτά τα Συμβούλια έχουν συγκροτηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχουν ασφαλείς χώρους στα παιδιά για να εκφραστούν για θέματα που τα αφορούν, τη ζωή τους ή τη ζωή των συνομηλίκων τους, να αυξάνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους και να συμβάλλουν ουσιαστικά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο έργων ή πρωτοβουλιών σε διάφορα επίπεδα

Συνιστάται επίσης στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να λάβουν υπόψη και να ακολουθήσουν τις παρακάτω αρχές καλής συμπεριφοράς, καθώς υπάρχει μια ευαίσθητη σχέση μεταξύ των μέσων ενημέρωσης και των ερωτηθέντων παιδιών θυμάτων.

Συγκατάθεση: λάβετε τη συγκατάθεση των γονέων εάν το παιδί είναι ανήλικο ή λάβετε τη συγκατάθεσή του εάν είναι άνω των 18 ετών.

Σύνδεση: πρώτον, ο δημοσιογράφος θα πρέπει να συνδεθεί με το παιδί, όπως να συστήσει τον εαυτό του, να κάνει διάλογο και να προσπαθήσει να δημιουργήσει μια αρκετά άνετη και χαλαρή κατάσταση που θα συμβάλει στην επιτυχία της συνέντευξης. Μετά από όλα αυτά τα προκαταρκτικά βήματα η συνέντευξη μπορεί να ξεκινήσει.

Καλά ενημερωμένος: ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να διασφαλίσει ότι έχει επαρκείς πληροφορίες για το παιδί-θύμα πριν από τη διεξαγωγή της συνέντευξης.

Προετοιμασία: ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να προετοιμάσει το παιδί πριν από τη συνέντευξη, όπως να ενημερώσει τον ερωτώμενο για τα θέματα, τον ακριβή τόπο της συνέντευξης και πώς θα μοιάζει η συνέντευξη. Επίσης, ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης μπορεί να στείλει στον ερωτώμενο μερικές ερωτήσεις πριν από την πραγματική συνέντευξη. Όλες αυτές οι λεπτομέρειες συμβάλλουν επίσης σε μια πιο άνετη αίσθηση του συνεντευξιζόμενου.

Αποφύγετε τον εκ νέου τραυματισμό: η εκ νέου αφήγηση της ιστορίας μπορεί να εκδηλωθεί ως επανάληψη του τραύματος. Έτσι, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να αποφεύγουν τον εκ νέου τραυματισμό του παιδιού, ο οποίος μπορεί να συμβεί ρωτώντας σημαντικό αριθμό λεπτομερειών για την υπόθεση. Για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά δεν θα τραυματιστούν εκ νέου, ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης προτιμά να μην ρωτά πολλές λεπτομέρειες.

Εμπιστευτικότητα: το παιδί είναι σίγουρο για το απόρρητο της ταυτότητάς του, εάν δεν θέλει να αποκαλυφθεί το όνομά του.

27

Εμπιστοσύνη: όλη η συνομιλία μεταξύ του επαγγελματία των μέσων ενημέρωσης και του ερωτώμενου βασίζεται στην εμπιστοσύνη. Το προσωπικό των μέσων ενημέρωσης εμπιστεύεται ότι ο συνεντευξιζόμενος λέει την αλήθεια και ο ερωτώμενος πιστεύει ότι ο δημοσιογράφος δεν θα διαστρεβλώσει αυτά που δηλώνει. Το παιδί-θύμα θα είναι βέβαιο ότι μπορεί να εμπιστευτεί τον επαγγελματία των μέσων ενημέρωσης και είναι ασφαλές να πει την αλήθεια.

Έλεγχος του τελικού κειμένου: συνιστάται στον επαγγελματία των μέσων ενημέρωσης να στείλει το προσχέδιο του άρθρου στον ερωτώμενο πριν από τη δημοσίευση. Είναι ζωτικής σημασίας επειδή οι αναφερόμενες πληροφορίες μπορούν να ελεγχθούν εάν είναι σωστές, εάν οι δηλώσεις/εισροές του ερωτώμενου ερμηνεύονται σωστά στο άρθρο και επίσης οι ημερομηνίες, τα αριθμητικά δεδομένα μπορούν να ελεγχθούν ξανά.

Διαφάνεια: τη όλη διαδικασία πρέπει να είναι διαφανής για να κερδίσει την εμπιστοσύνη του ερωτώμενου. Ο ερωτώμενος θα πρέπει να ενημερωθεί για το πλαίσιο και τι θα συμβεί με τις πληροφορίες που μοιράζεται από τη στιγμή που θα τις εκφράσει μέχρι τη δημοσίευσή τους. Ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης πρέπει να είναι ειλικρινής και να ενημερώσει τον ερωτώμενο ότι το άρθρο μπορεί να τροποποιηθεί από τον συντάκτη και δεν έχει κανέναν έλεγχο στην τελική έκδοση.

Σεβασμός συναισθηματικής ασφάλειας: ο επαγγελματίας των

μέσων ενημέρωσης πρέπει να δώσει προσοχή στο σεβασμό της ανάγκης του παιδιού για συναισθηματική ασφάλεια. Τα ακόλουθα παραδείγματα απεικονίζουν καλύτερα την πρακτική αυτή «*Αν δεν θέλεις να μιλήσουμε για αυτό, ενημέρωσε με!*», «*Αν νιώθεις ότι σε παρεξήγησα, διόρθωσε με!*», «*Αν δεν θέλεις να δημοσιοποιήσω αυτές τις πληροφορίες, να μου το πεις!*» Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει επίσης να είναι προετοιμασμένοι για δύσκολες καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης, όπως το παιδί να αρχίσει να κλαίει, να μιλά για κάτι που δεν σχετίζεται με το θέμα, να μένει σιωπηλό και να μην θέλει να συνεχίσει. Σε αυτές ή παρόμοιες περιπτώσεις, ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης πρέπει να σέβεται τα συναισθήματα του συνεντευξιαζόμενου και την ανάγκη για ιδιωτικότητα.

Ιδανική συμπεριφορά: ο επαγγελματίας των μέσων ενημέρωσης πρέπει να είναι συμπονετικός, προσεκτικός, με σεβασμό, να υποστηρίζει το θύμα, να είναι ήρεμος και να εμπνέει εμπιστοσύνη. «*Πρώτα να είσαι άνθρωπος και μετά δημοσιογράφος.*»

Περαιτέρω σκέψεις:

- Στόχος είναι η ενημέρωση του κοινού με αυθεντικό τρόπο, χωρίς να βλάψει το ερωτώμενο παιδί.
- Οι παρεμβάσεις των μέσων ενημέρωσης μπορούν να εκληφθούν ως παρεμβατικές, αναισθητες και συγκλονιστικές, γεγονός που μπορεί να αυξήσει τον πόνο του παιδιού-θύματος. Ωστόσο, η τεκμηρίωση δεν ισοδυναμεί με την εισβολή στην ιδιωτική ζωή των ανθρώπων.
- Οι συνεντευξιαζόμενοι μπορεί να πέρασαν τραυματικά γεγονότα. Έτσι, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να βρουν τον καταλληλότερο τρόπο για να συλλέξουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες καθώς και να παρέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με αυτήν τη συνέντευξη.
- Τα ευάλωτα άτομα έχουν συγκεκριμένες ανάγκες όπως συναισθηματικές ανάγκες, ανάγκη για πνευματική ή ψυχική άνεση και συναισθηματική ασφάλεια.

Τί γλωσσικό ύφος χρησιμοποιούμε

Μια σημαντική ευθύνη βαρύνει τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης όταν αναφέρουν μια υπόθεση, γράφουν ένα άρθρο ή οποιαδήποτε δημοσίευση. Αυτή είναι δηλαδή η ζημιά που μπορούν να κάνουν τα μέσα ενημέρωσης όσον αφορά την παραπληροφόρηση του κοινού σχετικά με το έγκλημα και τη δικαιοσύνη και την προβληματική έκθεση των θυμάτων και των παραβατών του εγκλήματος²³ καθώς και την επιλογή λανθασμένης, επιβλαβούς γλώσσας. Επομένως, είναι πολύ σημαντικό για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης ποια γλώσσα χρησιμοποιούν και για ποιο κοινό-στόχο.

Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται εσφαλμένα ορολογίες και συγκεκριμένες εκφράσεις, μπορεί να προκληθεί περαιτέρω

ζημιά, ακόμη και ακούσια. Ωστόσο, η ευθύνη παραμένει στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης καθώς ο ρόλος τους είναι να εφαρμόζουν τη σωστή γλώσσα.

Προκειμένου να αποφευχθούν οι παραπλανητικές εκφράσεις και όροι που σχετίζονται με την αποκαταστατική δικαιοσύνη, η Tdh Ρουμανίας ανέπτυξε ένα γλωσσάρι για επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που παρουσιάζεται παρακάτω.

Συνιστάται στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να χρησιμοποιούν το γλωσσάρι όταν καλύπτουν την αποκαταστατική δικαιοσύνη στα μέσα ενημέρωσης.

Αποκαταστατική δικαιοσύνη

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη είναι μια προσέγγιση που στοχεύει στην αποκατάσταση της ζημίας που προκαλείται από έγκλημα ή/και σύγκρουση και στην επούλωση του τραύματος μέσω της ενεργού συμμετοχής όσων επηρεάζονται άμεσα και έμμεσα, όπως η οικογένεια, οι φίλοι κ.λπ.

Αποκαταστατικές πρακτικές

Μέθοδοι μέσω των οποίων επιδιορθώνονται οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, μετά από μια σύγκρουση, μέσω της ενεργού συμμετοχής των θιγόμενων.

Παιδοκεντρική δικαιοσύνη

Διαδικασίες που δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες των παιδιών για συναισθηματική προστασία, εκπαίδευση, ασφάλεια.

Δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά

Οι διαδικασίες εξηγούνται στα παιδιά σε μια απλή, κατανοητή γλώσσα.

Οι ακροάσεις πραγματοποιούνται σε μια φιλική αίθουσα, διακοσμημένη με εικόνες από τον κόσμο των παιδιών/ εφήβων. Τα παιδιά μπορεί να συνοδεύονται από γονείς, φίλους, συγγενείς. Ακούγεται η φωνή των παιδιών, λαμβάνονται υπόψη οι συναισθηματικές τους ανάγκες.

Παιδιά σε σύγκρουση με το νόμο

Παιδιά που παραβίασαν το νόμο (ύποπτα, κατηγορούμενα παιδιά, ...)

Παιδιά σε επαφή με το νόμο

Παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες, ακούγονται στο δικαστήριο, ερευνώνται κ.λπ. Π.χ.: Παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για έγκλημα

Παιδί δράστης Παιδί-θύμα Παιδί μάρτυρας

Παιδί δράστης

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο «παιδί-θύτης», αλλά παιδικός δράστης.

Ανήλικοι και νέοι στερούμενοι της ελευθερίας

Τα παιδιά που είναι πριν από την ενηλικίωση ή η νόμιμη ηλικία

(γενικά κάτω των 18 ετών, αλλά ενδέχεται να διαφέρουν σε ορισμένες χώρες) και νεαρά άτομα (συνήθως μεταξύ 18 και 26 ετών, αλλά μπορεί να διαφέρουν σε άλλες χώρες) για τα οποία έχουν αποφασιστεί εκπαιδευτικά μέτρα, όπως η εισαγωγή σε κέντρο κράτησης ή σε εκπαιδευτικό κέντρο.

Κέντρο Κράτησης Εκπαιδευτικό Κέντρο (διαφορά μεταξύ τους)

- Σε ένα Εκπαιδευτικό Κέντρο, η είσοδος διατάσσεται για περίοδο μεταξύ 1 και 3 ετών,

- Σε Κέντρο Κράτησης διατάσσεται η εισαγωγή για περίοδο από 2 έως 5 χρόνια, εκτός από την περίπτωση που η ποινή που ορίζει ο νόμος είναι 20 χρόνια και άνω. Σε αυτή την περίπτωση, η είσοδος διατάσσεται για περίοδο μεταξύ 5 και 15 ετών.

Συνήθως, στα κέντρα κράτησης φιλοξενούνται παιδιά και νέοι που έχουν διαπράξει σοβαρά εγκλήματα.

Παιδί έναντι Ανήλικου

Γίνεται διάκριση μεταξύ των παιδιών που διέπραξαν ένα έγκλημα και των παιδιών που περιλαμβάνονται στο σύστημα προστασίας των παιδιών.

Οι επαγγελματίες της δικαιοσύνης χρησιμοποιούν τον όρο «ανήλικου» όταν μιλούν για παιδιά που διέπραξαν εγκλήματα και «παιδιά θύματα» ή «παιδιά από το σύστημα προστασίας παιδιών», όταν μιλούν για τα άλλα παιδιά.

Child Advisory Board (CAB)

Μια ομάδα νέων εθελοντών (παιδιά ή έφηβοι) που συμμετέχουν σε δραστηριότητες του έργου Tdh, δίνουν σχόλια, εμπλέκονται στην προώθηση των δικαιωμάτων και των απόψεων των παιδιών, αποτελούν τη φωνή όλων των παιδιών της ηλικίας τους.

Ενδυνάμωση παιδιού

Προώθηση και ενθάρρυνση των παιδιών

Επαγγελματίες στον χώρο της δικαιοσύνης

Δικηγόροι, εισαγγελείς, υπεύθυνοι αναστολής, δικαστές...

Όχι μόνο οι συγκεκριμένοι όροι που σχετίζονται με την αποκαταστατική δικαιοσύνη, αλλά και η γενική γλώσσα που χρησιμοποιείται παίζει σημαντικό ρόλο στον αντίκτυπο των προϊόντων μέσων ενημέρωσης.

Τα μέλη της κοινοπραξίας Tdh δήλωσαν ομόφωνα ότι η γλώσσα που θα χρησιμοποιηθεί από τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης εξαρτάται από το κοινό-στόχο.

Ωστόσο, ακόμα κι αν το κοινό-στόχος είναι παιδιά, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν υπερβολικά παιδιάστικη γλώσσα.

Η γλώσσα πρέπει να είναι απλή, αμερόληπτη, απλή, φιλική προς τον αναγνώστη και κατανοητή. Είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνο από την οπτική γωνία του κοινού-στόχου και της μεταφοράς πληροφοριών, αλλά και από την αρχή της συμπερίληψης. Αυτό σημαίνει ότι με την απλή γλώσσα οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης μπορούν να συμπεριλάβουν οποιονδήποτε στην κατανόηση της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, ώστε να μην αποκλείεται κανείς. Επιπλέον, ακόμη και αν το κοινό είναι παιδιά ή απλοί πολίτες (όχι σχετικοί εμπειρογνώμονες), ο όρος « αποκαταστατική δικαιοσύνη » πρέπει να χρησιμοποιείται και να εξηγείται. Όσο περισσότερο αναφέρεται ο όρος τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να τον μάθει το κοινό.

Οι ειδικοί της Tdh Ρουμανίας ανέφεραν ότι θεώρησαν πολύ σημαντικό να εξηγήσουν στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης γιατί είναι προβληματικό να χρησιμοποιείται ο όρος «θύτης» και αντ' αυτού πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος «δράστης». Το κύριο μήνυμα της αλλαγής είναι ότι τα παιδιά που διέπραξαν ένα αδίκημα δεν πρέπει να στιγματίζονται καθώς και να αποφεύγονται οι έντονοι και σκληροί όροι.

Βιώσιμες δομές

Προκειμένου οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης να αναφέρουν τακτικά την αποκαταστατική δικαιοσύνη, τις πρακτικές αποκατάστασης και τις σχετικές υποθέσεις, χρειάζονται **συνεχή ροή πληροφοριών**.

Για να διασφαλιστεί ότι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης θα έχουν πάντα πρόσβαση στις πιο ενημερωμένες πληροφορίες, πρέπει να δημιουργηθούν πηγές και κανάλια πληροφόρησης. Τα περισσότερα από τα μέλη της κοινοπραξίας Tdh ανέφεραν ότι έχουν αναπτύξει καλές σχέσεις με επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης. Αυτό είναι ένα παράδειγμα πώς οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης και η πηγή πληροφοριών διοχετεύονται μεταξύ τους.

Οι επαγγελματίες της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, οι ΜΚΟ και άλλοι αντίστοιχοι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να αναπτύξουν αμοιβαίες συνδέσεις με επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης για συμφωνία/συνεργασία σε επίπεδο οργανισμού ή σε ατομικό επίπεδο. Ωστόσο, για να λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά, πρέπει να αναπτυχθούν βιώσιμες δομές. Για παράδειγμα, θα πρέπει να δημιουργηθούν ενδιάμεσοι φορείς μεταξύ των κατόχων πληροφοριών από πρώτο χέρι (οργανισμοί RJ/MKO και εμπειρογνώμονες) και των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης. Αυτό το πρακτορείο θα συνδέει τους κατόχους πληροφοριών σε καθημερινή βάση ζητώντας από αυτούς πληροφορίες για κοινή χρήση με τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης. Αυτή η υπηρεσία θα είναι επίσης υπεύθυνη για την αναζήτηση μέσω διαδικτύου για σχετικό περιεχόμενο σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη και τη μεταφορά των πληροφοριών στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης.

Σε περίπτωση που εισάγεται δημόσια πολιτική σε μια χώρα σχετικά με την αποκαταστατική δικαιοσύνη, τότε η πολιτική θα πρέπει επίσης να ρυθμίζει τη σύσταση ενδιάμεσων φορέων με στόχο την εξυπηρέτηση των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης με πληροφορίες από πρώτο χέρι που θα δημοσιεύονται σε διάφορα μέσα ενημέρωσης.

Co-funded by
the European Union

Halt.

REPUBLIC OF ESTONIA
SOCIAL INSURANCE BOARD

